

סוף זמן קר"ש

עש"ק חק"ב

8:38

עש"ק פינחס 8:41

מאן דלא קרי קר"ש בעגניה
בנדוי הוא כל ההוא יומא
(זוה"ק בלק קפ"ו)

בי"ה

מבני עיינות התאחדותנו

י"ל ע"י: התאחדות אברכים דקה"ל ימב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הנה"ק שליט"א

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה
פרשת חק"ב
מס' חגיגה כה: עד הסיום
פרשת חק"ב
מס' מכות ב. עד ד.

אשילו אילני סרק (פסוטי עם אם קובע
ענין לתורה) עתידין ליתן פירות (וכו)
לפירות טובות ביום תלמודי (הבנים)
מדידי רבני שולמי' שמרני' תשע"ט

י"א תמוז תשס"ט

חקת-בלק

שנה י"א גליין ל"ג (ת"ע)

אוצר הגנוז

ברכות רבות יחולו על ראשינו

ידעתי את אשר תברך מבורך, בספר בית היין (פ"ב) מביא, שהרה"צ מלינסק זצ"ל בנו של הגה"ק מראפשיין זצ"ל, בא פעם לבקר את אביו ושאלו לו הא"ק מצב פרנסתו, והתנצל באמרו שיהודי אונגאריין אוהבים שיברכו אותם, ומשלמים על זה ממיטב, אבל הוא אינו מרגיש את עצמו ראוי לזה, ענה לו אביו, באם יכולים על ידי זה למצוא פרנסה, אין זה חסרון לברך את ישראל, מני אז והלאה התחיל לברך, ובאו אליו מקרוב ומרחוק בפתקאות ובקשות, וראו נפלאות בברכות שיצאו מפיו.

בלקוטי חבר בן חיים (חלק ג') פרשת ברכה) כתב בשם החתם סופר זצ"ל, דמשה רבינו כל ימי חייו, לא היה קומץ ידיו מכל איש ואיש אשר יבקש ברכה ממנו, אבל עתה ביום מותו שהיתה השעה חזקה, בירך את ישראל לשבטיהם, וזהו שאמר הכתוב (דברים ל"ג א') וזאת הברכה, אשר הוא לכל שבט ולא לכל יחיד, משום שבידך אותם לפני מותו סמוך למיתתו – (זה אמר החת"ס בליל מיתתו נגהי כ"ה תשרי שנת ת"ר).

למצוה תחשב לו

בס' פלא יועץ (אות ברכות) כתב, דתלמיד חכם שבני אדם רוצים להתברך ממנו, יהיה טוב עין לברך, וכל החפץ ברכתו יברכהו ברכות רבות, כי מאי איכפת ליה לגרום טובה ושיהיה תבירו נהנה והוא אינו חסר, ולמצוה תחשב לו.

לא נראה כיוהרא

בס' חתן סופר (פ' לך) כתב, דזקיניו החת"ס זצ"ל לא היה נמנע מלברך את מי שביקש ממנו שיברכו, דכין דאמר הקב"ה (בראשית י"ב ג') ואברכה מברכיך, אינו נראה כיוהרא בזה שמברך לאחרים.

אל ימנע מלברך בשביל טענת ביטול תורה

בס' דברי תורה (מונקאטש, ח"ד אות ב') מביא בשם זקיניו הרה"ק מהר"ש הכהן מראדאמסק זצ"ל, כשהיה אצל הרה"ק ר' יתזקאל מקאזמיר זצ"ל והתנצל לפניו באשר החלו אז לנסוע אליו לקבל ברכתו, וזהו מבלבל אותו ומטרידו הרבה מחסידותו ומעבודתו, ובפרט ביטול שיעוריו בלימוד תורתו, וברצונו למנוע את עצמו מזה לגמרי, שלא להניח לבא אליו. והשיבו הרה"ק מהר"י מקאזמיר זצ"ל, הלא תלמיד חכם אתה, והרי איתא בגמרא (סוטה כ"א ע"ב) היכי דמי חסיד שוטה כגון דקא טבעה איתתא בנהרא ואמר לאו אורח ארעא לאסתכלי בה ואצילה, וכי גם אתה תרצה להיות בזה חלילה, כי הלא אם יבוא אליך לדרוש אלקים, אולי תוכל להציל נפשות ישראל בעצתך או בתפלתך ולא תוכל להתעלם. (עי' כל זה בספר לברכה ולא לקללה סימן ו')

הלכה כרב שקרקע נגזלת

ויגר מואב מפני העם כי רב הוא, וקשה מדוד פחד מואב הלא כתיב אל תצר את מואב, אך דאיתא בגיטין (דף ל"ח) עמוק ומואב טהרו בסיחון, כי סיחון לקח מעמוק ומואב וישראל לקחו מסיחון, ואיתא פלוגתא בגמ' רב אמר קרקע נגזלת ושמואל אמר קרקע אינה נגזלת, וזה הפירוש ויגר מואב מפני העם כי רב הוא כי הלכה כרב שקרקע נגזלת.

מרדכי יהונתן

בית המדרש שוה אלפי אלפים

מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל, יאמר ע"ד משל כאדם המוכיח לחבירו אדם שבמותך שיש לך אלפי אלפים דגרי וזה תמאן לשלם עד שימשכונך כלים החמורים והחשובים, ה"נ עם ה' אלו אשר אם יאבדו לשמוע ורק לישב באהלי ה' בתי כנסיות ומדרשות הלא יכפר על כל עוונותם, איך יבוא לידי כך ח"ו עד שימשכנה מהם נפשות צדיקים לכפר על עון הדור. וזהו מה טובו אהליך יעקב אפי' הרקנים המוכנים יעקב, הלא אהליהם טובים אהלי כנסיות ומדרשות ותשב"ר וכדומה ואיך יתכן שתהי' משכנותיך המשכון שנטולין ממך יהי' ישראל הוא הת"ח והצדיק שיהי' הוא המשכון ח"ו היתכן זה.

חתם סופר

התחזקות בגלות רק בכח האמונה

והמה בוכים פתח אהל מועד. בתרגום יונתן, קרא קריאת שמע. הנה ק"ש הוא יסוד האמונה ביחוד ה' ית', וכבר מצינו ביע"א כשבא למצרים ויוסף נפל על צוארו של יעקב לא נפל על צוארי יוסף ולא נשקו ואמרו רבותינו שהי' קורא את שמע, כי ביאת יע"א למצרים הי' התחלת הגלות וצפה יע"א איך מתוך אריכות הזמן יתגבר כח המינות והאפיקורסות בעולם וכדי שיהי' לבניי כח להחזיק א"ע בתוך הגלות רצה להשריש בהם כח האמונה שרק בזה מתחזקים בתוך גדול השפלות וע"כ קרא ק"ש שהוא עיקר יסוד האמונה. וכמו"כ אפ"ל גם כאן כשראו שרפו ידי משה כדי שיבא פנחס ויטול את הראוי לו וכנ"ל מטעם שהוא יהי' המבשר הגאולה טרם ביאת משיח והוא מפני שיגיע הזמן של בעתו שרק אז יש צורך בביאת עלי' כנ"ל בפלתי וראו לאיזה מצב יגיעו מתוך אורך הזמן שיהי' הדור פרוץ ויתגבר כח המינות בעולם ר"ל עד אין שיעור, וע"כ קראו או ק"ש כדי לשום יסודות חזקים בהאמונה בהש"ת שגם בתוקף הגלות יתקיימו ויחזקו א"ע בכח האמונה.

דברי יואל

ללמוד ולהתפלל אמילו בלי טעם

זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר, דבר אל בני ישראל ויקחו אליך גו'. פירש רש"י לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל וכו' ומה טעם יש בה לפיכך כתב בה חוקה וכו' אין לך רשות להרהר. ולכאורה מה זה תירץ למה שאומות העולם מונין שאין אתה רשאי להרהר.

ונראה, כי האדם לפעמים הוא בגדלות השכל ועובד הש"ת בי"ה בהתלהבות, ואו יש לו טעם בתורה ותפלה מתוקים מדבש ונופת צופים, ואם ח"ו אינו במוחין וצריך ללמוד ולהתפלל בלא התלהבות, ולזה מונין אותו שאין טעם בתורה זו ובתפלה זו, למה אתה לומר ומתפלל, לכך כתיב חוקת התורה חוקה היא ואין אתה רשאי להרהר, וילמוד ויתפלל כך כמו שיכול.

וזה אשר צוה ה' לאמר, כי אמירה בלבד בדברי תורה מביא קדושה, וזה גורת המלך שיש כח קדושה בדברי תורה, זכה נעשה לו חיים וכן להיפוך ח"ו, כמו פרה אדומה שמתמא ומטהר.

תורת חיים

הלושב בגדי עכו"ם נעשה כמותם

וישמע הכנעני מלך ערד יושב הגנד וגו'. פירש"י ז"ל זה עמלק וכו' ושנה את לשונו לדבר בלשון כנען וכו' ראו ישראל לבושיהם כלבושי עמלקים ולשונם לשון כנען אמרו נתפלל סתם שנאמר אם נתן נתן את העם הזה בידי עי"ש. קשה, למה לא שינו גם את לבושיהם כדי שלא יכירום כלל, אבל שאם היו משני גם לבושיהם, ובני ישראל היו מבקשים להשי"ת שימסור כנענים בידם, היו נמסרים באמת, אף שהמה עמלקים, כיון שהי' משנים לשונם ולבושיהם, היו להו כדון כנענים ממש, אף שבתולדה היו עמלקים, ומזה יצא לנו מוסר השכל, שאם משנה ח"ו לשונו ומלבושו כאחד מהעמים, הוא נחשב כאחד מהם.

החדושי מהר"ם יז"ע וכן אתא בשם הרה"ק מנעלוא יז"ע

כח הדיבור של איש יהודי

וירא בלק בן צפור וגו' את כל אשר עשה ישראל לאמורי. כי בלק היה מבין בישראל שיכולין לפעול בדיבור שלהם כל מה שרוצים על דרך שאמרו (מו"ק ט"ז:) הצדיק גורו והקב"ה מקיים, וזהו וירא, לשון הבנה שהבין את כל אשר עשה ישראל הוא לאמורי, כלומר בשביל אמורי הוא הדיבור וזהו שאמרו אין כחן אלא בפיו.

נעם אלימלך

מעוררו עליה רבינו ונתעלה במעלות התורה, וברבות הימים אף יסד בביתו ישיבה שהיה מרביץ בה תורה ברבים ללא קבלת פרס, כי מלאכת שמים שם על שכמו, מימי חרפו ללמד תורה, וללמד. דבר נתן לו בימים ההם בהיותו בעל אמצעים – נוסף על חבר התורה – השתמש בכספו, שהגיע עליו מבית אביו ומחוננו, לשם פעולת צדקה וחסד, כעדותם של רבני אלג'יר "שמיים היותו היה מעוז לכל בעלי המשנה והתלמוד, ומהנה תלמידי חכמים מנכסיו, דיוו רב לו, פזר נתן וכיו"י.

לא ארכו לו ימי שבתו בשלוח על התורה ועל העבודה, כי לאחר שמת עליו חותנו בשנת תפ"ה והשאיר אחריו הון גדול, הוגשו כנגדו תביעות וטענות שונות מצד אנשים פרטיים. הממשלה הטילה עליו עול מסים כבד מנשוא, ואף עקלה את נכסיו. התחיל המריבה בין הירושאים, עד שרבי חיים עצמו נתפס למאסר.

בשנת תצ"ב עוד היה בסאלי, ובשנה ההיא נדפס באמשטרדם ספרו "חפץ ה'", חדושים על מסכתות הש"ס, אולם מחמת הרדיפות נאלץ לעזוב את עיר מולדתו והלך למכנאס, ומשום לפאס. וכך הוא מספר בהקדמתו לספרו "אור החיים" על התורה: "דלקוני בתפיסה במסירה ועלילה, באין מבטח לרגע, מחיי להרגיע, ואני בתוך עמקי ים הצרות, תפיסות על עסק ממון ועל עסק נפשות", אך הוא ממשיך ללמד וללמד תורה על אף הכל יולמות מתוך תורה חשבתי, ואל אור החיים נתתי לבי ועיני שכלי". וגם נאלץ לנדד מעירו "וינדדתי מעיר לעיר, ונתקיים בי, הנמלט מן הפחד יפל אל הפחת".

שנים אחדות ישב על התורה ועל העבודה, בעיר פאס, יחד עם חברים מקשיבים לקולו.

על משמר חומת היהדות

עודו בגיל צעיר עמד על משמר חומת היהדות והוסיף משמרת למשמרת. משנתקבל הפרצה לא חדל מלהתירע, אף עורר את חבריו לבית המדרש, עד שהדבר תקן, וכך, למשל, נתקבלה תביעתו להחמיר בענין בדיקת הראה, שנועדה להבטיח כשרות למהדרין.

בתקופת מגוריו במאקס היו בין החכמים שהתירו כהורות שעה לאכל סוג מסוים של ארבע, והסתמכו על הוראת החר שנתנה בשעתה. רבינו בדק את הדבר ונתברר לו כי אותו החר לא נתן אלא בשעת חרום, כאשר נחלי ארבה פשטו על השדות וכל היבולים הלכו לאבוד. במדינה היה רעב כבד והיו אנשים שמתו ברעה. באותה שעה התירו כמה חכמים סוג מסוים של ארבה, שהם ידעו לקבוע את סימני הכשרות.

בשנים הבאות המשיכו לאכל סוג זה של ארבה, אם כי שעת החרום כבר חלפה, עד שהדבר נעשה להם כהתר. משהודיע רבינו על האסור, נתקבלה הוראתו על דעת הצבור, מחוץ לאדם אחד שהמשיך באכילת הארבה, למרות האסור שהטל על ידי רבינו. באחד הלילות חלם הלה שהוא אוכל שקצים ורמשים. בבקר מהר לביתו של רבינו וספר לו על החלום הרע אשר הראוהו, ואמנם הסביר לו רבינו כי הרהר לו בחלום שהארבה אסור באכילה כשקצים ורמשים.

תקנתו של רבינו נתקבלה איפוא על דעת הכל, וכן סיעו לו מן השמים. אם כי עד אז היה הארבה מופיע לעתים מזומנות, מדי כמה שנים, הרי במשך עשרות השנים הבאות לא הופיע הארבה, וכך הראו כלם את גדלתו של רבינו

צדקת פורונו לישראל

ביתו היתה פתוח לרוחה לכל אדם, על אחת כמה וכמה לבני תורה שנהגו להכנס לביתו בית ועד לחכמים, ולא זו בלבד אלא שלבו היה פתוח לכל נזקק וקשה לב, והיה מסיע לעניים בכל יכלתו ומלעלה מזה. רבינו היה דואג לצרכיהם של בני תורה ומדי שבוע היה נוהג לקנות עגל מיוחד לשבת, שחט אותו ומחלק את בשרו בין תלמידי חכמים, למען יאכלו וישבעו לכבוד שבת.

שבוע אחד פרצה מחלה בבהמות בעירו סאלי, וכל הבהמות שנשחטו לכבוד השבת נמצאו טרפה, מחוץ לאותו עגל ששחטו לצרכי רבינו. אחד התושבים, והוא גביר ונכבד

היקולא דידיקיא

האור החיים הקדוש זי"ע
מ"ו תמוז שנת תקי"ג לפ"ק

בעמיו, שהצטער ביותר שלא יוכל לאכל בסעודתו בשר לכבוד שבת, פנה לרבינו ובקש להקציב לו מנת בשר, והוא מוכן לשלם כל מחיר אשר ישת עליו.

בקשתו נדחתה על ידי רבינו בציניו שכל הבשר מוקדש לצרכי התלמידי חכמים הבאים לקבל את מנותיהם לכבוד שבת. תוך שהם מדברים הגיע אחד העניינים הקבועים, ורבינו הגיש לו את מנתו, צר לו לאותו עשיר היתכן שאין בשבילו כלום ולאותו עני בגדיו המרפטים נותן חלק יפה, ומתוך כעסו הפליט דברים שהיו לבזיון העני שהיה תלמיד חכם מפלג. רבינו לא רצה להתוכח עם אותו עשיר שעזב את הבית ובקשתו לא נענתה. בלילה ההוא חלם רבינו שגורה עליו גורת גלות לשנה תמימה, מפני שלא יצא להגנת התלמיד חכם שנעלב על ידי אותו עשיר.

רבינו קבל עליו את הדין, בשבוע הבא גלה מביתו והחל בשנת הגלות פשוטה כמשמעה, גלות ממש. לא לן במקום אחד יותר מלילה אחד, וכבר למחרת עם אור הבקר יצא למקום אחר, להמשך הגלות. לעתים קרובות גבר עליו הרעב, אולם הצדיק עליו את הדין בגלל בזוי תלמיד חכם במעמדו.

המעביר על מדותיו

הוא היה מעביר על מדותיו, וגם אם אחד מבגדיו הדין שהפסיד כדן שנתברר לפניו, פתח בחרופין וגדופין, הבלגי רבינו ולא ענה לו, הדיינים, חבריו לבית הדין, תבעו ממנו לנזוף בו ואף להטיל עליו "חוסם" כדן, אולם רבנו למד עליו סנווריה, כי נפשו מרה עליו על שנתחייב דינו. חושש היה רבינו, שאם יגיב על עלבונו יאמרו לכבוד עצמו הקפיד, אולם מעתה יוכוח כלם כי הדין דין אמת.

החיד"א מספר בספרו "מראית עין" כי באחד הימים הזמין רבו בעל "אור החיים" הקדוש נכבד אחד מראשי הקהל לביתו, הלה תמה היה מה מקום הלוזמה זאת. בבואו הסביר לו רבינו כי בשעתו נעלב הלה על ידי אחד מראשי הצבור שהיה שר ונכבד בבית המלך, רבינו הזמין אותו לביתו כדי לפיסו, ובקש הימנו לסלוח לאותו אדם שפגע בו. הנכבד הודיע על אתר כי כבר באותו מעמד, בשעה שפגע בכבודו, החליט בלבו לסלוח לאדם שפגע בו, שכן בהתאם לוהר הקדוש השכינה מצטערת בגלל עוונותיהם של ישראל, וכדי למנע צער השכינה החלטתי למחל לו מיד.

בדרכו לארץ הקדש

לנכח ההרפתקאות שהשתרגו עליו, החליט רבינו כי הגיעה השעה לעלות לעיר הקדש "יהאיר ה' עיני שכלי, אין זה אלא לקום ולעלות אל מקום חשבתי בו, הוא מקום השכינה, עיר הרמה, עיר החביבה על אלקי העולם, וממשלות עולם עליון ותחתון, ואזרתי כנבר חלתי, סכנתי עצמי סכנות גדולות דרך מדבר, כדי להגיע אל ארץ משאת נפשי, אל מקום טהור היא ארץ ישראל, כי ארץ העמים היא טמאה, היא נערה ואפילו איריה".

רבינו התכוון ליסד בעיר הקדש את ישיבתו "מדרש כנסת ישראל" שבה ילמדו תלמידיו שיעלה אתו ממרוקו "המה חכמים מחכמים, בכתר היראה והאהבה והעונה מוכתרים", ועל כן סובב בעיר איטליה להבטיח את תמיכתם של נדיבי עם שיטלו על עצמם לכלכל את הישיבה.

"וסדר מדרש זה הוא על זה האופן, למד תורה מן הבקר ועד הערב, בחבורה למעלה מעשרה, גם לשים לילות כימים בעסק התורה והתחנונים, מול שוכן מעוניים, בעד

כללות עם אמונים". נדיבי העם נקראו איפוא ליטול את השם, לכנס בכלל "החבריה המיסדים מדרש זה". באיטליה ישב עד ראש חדש מנחם אב תק"א והדפיס את ספרו "אור החיים" על חמשה חמשי תורה ויפרי תארו"ו שלחן ערוך יורה דעה. לאחר שהבטיח את החזקת הישיבה יצא רבינו בדרכו לארץ ישראל, יחד עם בני ישיבתו, ואליהם נוספו עם בני איטליה, "חכמים גדולים בשבת תחכמונים, לשם לפאר ולתהלה של קהלות איטליה", והיה זה בחדשי חשוון-כסלו תק"ב.

בתקופת שהותו באיטליה נעשו נסיונות למנוע את התישבותו בירושלים, וכך הגיעו אליו שמועות מדאיגות על יוקר החיים והתנאים הקשים בעיר הקדש, אולם בשאיפתו להתישב בירושלים התעלם משמועות אלו. לאחר שהגיע לחופי הארץ נוכח לדעת שיש יסוד לשמועות אלו, ואם כי הוסיף לשאת עיניו לירושלים, החליט לקבוע את ישיבתו עם תלמידיו בעכו, עד אשר ישתפר המצב.

החיד"א מתלמידיו

בין תלמידיו נמנה החיד"א, שהיה בן י"ח שנה בעת שרבינו עלה לירושלים והצטרף לבית מדרשו. ואף על פי שרבינו חי בירושלים אחד עשר חדש בלבד, הספיק החיד"א לשמשו ולקבל מפי תורה. ובספרו "שם הגדולים" הוא מפליג בגדלתו "ואני הצעיר זכיתי והייתי בישיבתו הרמתה, ועיני ראו גדולת תורתו, עוקר הרי הרים וקדושתו הפלא ופלא, ולפי דורנו היה לב הרב מבעית בתלמוד והיה כמעין המתגבר, וחכמתו נכרת מספרי, אך זה אחד מעשרה מחכמתו ורוחבו לבו וחרפתו הפלא ופלא, וחופף עליו כל היום סדר קדשה והבדלה מענייני עולם הזה ורב עזו נוראותיו".

בין הייתה הוא מספר על המשמר שהנהיג בעל "אור החיים" הקדוש בכל מוצאי שבת: "וכך הוינא טליא ראיתי להרב המופלא חסידא קדישא כמהר"ח בן עטר ז"ל שישד קריאה נאה בכל ליל מוצאי שבת קדש, מתחלת הלילה עד הבקר, וחלק הלילה לדי משמרות, ובכל משמרת לומד משנה וגמרא וזוהר והלכה פסוקה, וכך הוא בכל למוד מדי חלקים, והיה מיסד הכל במספר במפקד שמות הקדש ותפלות יסיד הרב, ליחד ולקשר כל העולמות, ויתר כוונת פשוטות".

פטירתו לחיי העולם הבא

לא ארכו לו הימים לרבינו בעיר הקדש, ועוד לפני שמלאה שנה לישיבתו נצחו אראלים את המצוקים ורבינו נתבקש בישיבה של מעלה "והן בעון הדור כמעט שכב ונפטר בן מ"ז שנה ביום ט"ו בתמוז תקי"ג".

בשנה האחרונה לחייו עלי אדמות, היה רבינו נעור לבילל הושענא רבא, ואמר ה"תיקון", והיה פניו מאירות כאור החמה, וקרנה הוד יוצאים מפניו, והיה דומה למלאך לבוש לבנים, ובהגיעו חצות הלילה הלך לחדרו בדד ופשט בגדיו הלבנים, ונתעטף בגדים שחורים, ונכב על פניו בפשוט ידים ורגלים, ובכה במירויות, וכבש עד שהגיע זמן תפלה, אחר התפלה חזר לחדרו שבה עוד על הארץ עד שמני עצרת, ואז יצא ולבש בגדיו הלבנים.

לאחר החג נשאל בעל "אור החיים" הקדוש על ידי תלמידו החיד"א על הנהגה זו והשיב שהתפלל על ביאת משיח ונעה. "משארה הס"מ כי כלתה אליו הרעה, יצא והסית בכל כוחו להרבות עברות בעולם, והצליחו משיחו כל כך, עד שפעל ההפך ונגזרה כליה ר"ל. כאשר ראה רבו זאת השתטח והתאמץ מאד בתפלתו, עד שהפך וקבל הנזרה על עצמו והציל את כל דורו, וכן הוה בעונותינו הרבים, שנעדר בשנה הזאת". וסיים החיד"א כי הבין ממאמרו שהוא היה משיח והוא היה מוכן להתגלות ולבוא אך בעונותינו הרבים לא אסתיעא מלתא (כתבתי רבי יאשע שו"ב).

רבינו נפטר במוצאי שבת קדש ט"ו תמוז בתחלת הלילה, ואז במעוזבו נטל הבעל שם טוב דיוו לסעודה שלישית (ששם היה עוד לפני השקיעה), ואמר כבה נר מערבי, רבינו האור החיים נפטר (שבחי בעש"ט).

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

פרק ד משנה טו

רבי ינאי אומר, אין בדינו לא משלות הרשעים ואף לא מיסורי הצדיקים. רבי מתיא בן הרש אומר, הוי מקדים בשלום כל אדם. והוי זנב לאריות, ואל תהי ראש לשועלים.

אין בדינו לא משלות רשעים.

י"ל על פי מה שכתב רביה"ק מלובלין זי"ע בזכרון זאת (פ' קרח) לפרש אמרם ז"ל (כתובות קה): האי צורבא מרבנן דמרחמין ליה בני מתא, לאו משום דמעלי טפי אלא משום דלא מוכח להו במילי דשמיא. דהנה כשהצדיק לומד תורה או מתפלל יורד אור גדול והתגברות קדושה מלמעלה, ועל ידי זה בא גם לכות הרשעים התעוררות תשובה והתגברות ליצר הטוב, ולאשר שחפצים להרשע והוא מבלבל אותם מרשעתם, לכן מסית אותם היצר הרע לקום על הצדיק ולבלבל אותו כדי שלא תהא להם מניעה מרשעתם, אבל לא כן הרשעים הגמורים אשר לבם אטום וסתום, הם אינם מרגישים כלל כח קדושת הצדיק ולכן אינם שונאים אותו, וזה שאמר האי צורבא מרבנן דמרחמין ליה בני מתא, הם השפלים שאינם מרגישים אור קדושת הצדיק, לאו משום דמעלי טפי, דאדרבא מפני שהם יותר בשפלות אין עבודת הצדיק מאיר להם, והיינו דלא מוכח להו במילי דשמיא, שאין נכנס בלבם הרהור תשובה ותוכחה על ידי מילי דשמיא של הצדיק, עכ"ה"ק.

וזה שאמר רבי ינאי אין בדינו משלות רשעים, שהתאונן על זה על מה שאין הרשעים שבעירו יושבים בשלוה והם מצערים אותו, אבל האמת שזה היה מחמת גודל התגברות הקדושה מלמעלה על ידי עבודתו, שבוזו השפיע על הרשעים שבעירו שלא יוכלו לחטוא, והם עדיין לא היו שפלים כל כך שלא ירגישו בו, ולכן היו מצערים אותו, שהיו מרגישים ונפרעים בהתורה ותפלה שלו.

*

ואף לא מיסורי צדיקים.

ויתבאר על פי מה שכתב מרן החתם סופר זללה"ה בדרשותיו (לח' תמוז דף שה:): לפרש דברי הגמרא (חולין מו). הנהו בולמסא דאתו לפומבדיתא ערקו רבה ורב יוסף, פגע בהו רבי זירא, א"ל ערוקאי כזית שאמרו במקום מרה, והוא תמוה דמה ענין זה למה שהם ערוקאי. אמנם ביאור הענין דהנה יש סברא ועצה טובה לשלוח את הצדיק הרחק ממקום הסכנה, ואז יהיה תפלתו נשמעת יותר מאם יהיה במקום הסכנה בזמן שמדת הדין מתוח עליו, ומסתייע לזה מדברי הגמרא (ברכות ה:): אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים. ולאידך גיסא יש סברא להיפוך שישאר הצדיק בתוך העיר, ומסתייע לזה מה דכתיב גבי ישמעאל (בראשית כא יז) כי שמע אלהים את קול הנער, ופירש"י מכאן שיהיה תפלת החולה מתפלת אחרים עליו והיא קודמת להתקבל, ולפי"ז יותר ראוי שישאר הצדיק עם הכלל ויהיה עמהם בצרה ותהיה תפלתו יותר מקובלת. וזהו שרמז להם רבי זירא, ערוקאי, שאתם בורחים מן העיר מפני צבא המלחמה, לא נכון לעשות כן, כי כזית כבוד שהוא להגנה צריך שיהיה במקום המרה והצרה ושם יגן,

דברות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פרקי אבות שב"ק שלח תשס"ט לפ"ק

נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בבני יששכר (אלול מאמר ב אות ד) שאין ראיה, דהרי מציונו ליעקב שנקרא אָל (מגילה יח.), ולזה אמר (בראשית מט ב) ושמעו אל ישראל אביכם, ובמדרש רבה (פצ"ח ס"ג) רבי פנחס אמר שמעו אָל, הוא ישראל אביכם. הכוונה כי יעקב ברצותו להדריך את בניו להלך בדרכיו ית"ש, אמר שמן החיוב עליהם דוקא כפירוש יעשו לפני ממש, כי גם ממדה הראשונה אין ראיה דהרי ישראל אביכם נקרא אָל, עכ"ד.

ויע"ל פי זה ביאר א"ז זללה"ה בעצי חיים (פ' עקב) דברי הגמרא (פסחים כב:): שמעון העמסוני היה דורש כל אתין שבתורה, כיון שהגיע לאת ד' אלקין תירא פירש, כי מי ראוי לרבות לירא עם הקב"ה, עד שבא רבי עקיבא ודרש את ד' אלקין תירא לרבות תלמידי חכמים. ויש להבין הכי שמעון העמסוני שדרש כל אתין שבתורה לא יכול לדרוש גם את זה והוא פלא, ועל כרחך לומר דנחלקו באיזה ענין, ויש להבין כמה נחלקו. ותיירץ דדוקא רבי עקיבא לפי מדרגתו, ואהני ליה שיטתיה למידרש את ד' אלקין תירא לרבות תלמידי חכמים, על פי מה שנמצא כתוב בשם הגאון מהר"ש מאוסטרפאליע לפרש הכתוב (ויקרא כו לב) כל אשר יעבור תחת השבט העשירי יהיה קודש לד', דקאי על עשרה הרוגי מלכות שנהרגו על מכירת יוסף, והיינו כל אשר יעבור תחת השבט, היינו שבטי יה לכפר על חטאתם, אך לפי זה לא היה צריכים להיות אך תשעה, כי יוסף לא חטא, וגם ראובן ובנימין לא היו שם, אכן ידוע דבשעת מעשה הצטרפו עמהם השכינה כביכול שלא יגלה מצפונם, ולזה נהרג גם העשירי דהוא עשירי לכפר על ד', והיינו והעשירי, ר"ל למה נהרג העשירי, יהיה קדש לד'. והיינו דאמרו לו אשריך רבי עקיבא שיצאה נשמתך באחד (ברכות סא:), ר"ל בשביל אחד היינו השכינה כביכול, עכ"ה"ק. ולכן רבי שמעון לא היה רוצה לדרש את ד' אלקין לרבות תלמידי חכמים, כי לא איש אל ואל מי תמיוני לו אשוח (ישעיה מ כה), וגם כי אדם לא יוכל להעלות במדרגת אל, ועל כן פירש, עד שבא רבי עקיבא שהוא נהרג למען שמו יתברך בשביל השכינה, והרי מזה שגם אדם יכול להעלות במעלות עליון עד שיהא נחשב כביכול תמורת שם ד', ושפיר יכול למידרש את ד' אלקין לרבות תלמידי חכמים, עכ"ד.

ובזה יתבאר דברי רבי ינאי אין בדינו לא מיסורי הצדיקים, מלשון השגה, כלומר שאין אנו משיגים יסורי הצדיקים וסיבת מיתתם, ולומר טעם עשרה הרוגי מלכות היתה בשביל חטא מכירת יוסף, כי אנו מאמינים באמונה שלימה כי הכל הוא בחשבון מן השמים וכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, וכך עלתה במחשבה לפניו ית"ש ובהדי כבשי דרחמנא למה לנו, ואם כן אין שום ראיה ממיתת רבי עקיבא שהאדם יכול להיות בבחינת אל, כי לא איש אל, ואמר רבי ינאי כך כדי לעורר בזה מליצה ישרה בעד בני ישראל ההולכים בתמימות באמונה פשוטה שהם יזכו גם באמירת י"ג מדות של רחמים לעורר מחילת העונות והשפעת רחמים וחסדים על בני ישראל. עוד האריך בדיוש ונשמט מחמת חוסר המקום

ולא שיברח למקום חיותא, וכן הצדיק שהוא המגין על העיר צריך שיהיה במקום מרה, היינו בתוך העם, כדי שיגן עליהם. ומסיק הש"ס על זה רב אדא בר אבהא אמר לא כי אלא כזית שאמרו במקום חיותא, ר"ל שלא ישרא הצדיק המגין עמם במקום מרה שלהם, אלא ינוס למקום חיותא שלא יהיה הוא חבוש עמם, ומשם יורח אור לישרים להאיר לארץ ולדרים, עכ"ד המתוקים.

ויע"ל פי זה פ"י מרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל (פ' וישלח עמוד קיג) מה שאמר יעקב אבינו אם יבא עשו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה, כי יעקב אבינו לא היה מתיירא כלל שיכה עשו בו ובאנשיו, כי בטח בהש"ת שלא יעזבנו בידו, אלא כיון שהכין עצמו לדון לתפלה ולמלחמה, והשיג שמלחמה כבידה היא זו ללחום עם עשו וד' מאות איש שרשי הקליפות, ורצה שגם בניו יסייעו עמו בתפלתו, כי אינו דומה מועטין העושים למרובין העושים, על כן ויחץ את העם להרחיק את מחנה הב' רחוק מהמלחמה וממקום הצרה, שיהיו במקום חיותא ולא יראו פני המלחמה, ועל ידי זה יוכלו להתאמן ולסייע בתפלה בדעה מיושבת. וזה שאמר אם יבא עשו אל המחנה האחת והכהו, שירצה להכהו, הגם שידע שלא יוכל להרע להם, מכל מקום באותה שעה בצרה הם נתונים ואין חבוש מתיר עצמו, על כן רצה שיהיה המחנה הנשאר לפליטה, שלא יהיו נכללים בצרה, ויוכלו לסייע בתפלה עמו, עכ"ד.

וזה שאמר רבי ינאי ואף לא מיסורי הצדיקים, כי הוא הכריע דכזית שאמרו במקום חיותא, ולא טוב הוא אם הצדיק הוא במקום מרה כי אז אינו יכול להתפלל, ועל כן אמר אין בדינו אף לא מיסורי הצדיקים, אלא צריך שיהיה במקום חיותא ואז יכולים להתפלל בדעה מיושבת.

*

עוד יתבאר על פי מה דאיתא במס' ראש השנה (דף יז:): שנתעטף הקב"ה כשליח ציבור והראה לו למשה סדר תפלה, אמר לו כל זמן שישאר חוטאין יעשו לפני כסדר הזה ואני מוחל להם. וחקרו הקדמונים (אלשיך פ' שלח) אי צריך עשיה בפועל ממש להיות רחום ותנון, או סגי באמירה י"ג מדות של רחמים. וכתב ההפלאה בפנים יפות (פ' תשא) דאי אפשר לומר דצריך עשיה בפועל ממש, שהרי מדה הראשונה הוא אל, ואי אפשר לאדם לעשות מדת אל ממש, ועל כרחך צריך לומר דיעשו היינו להתעטף בטליתו ולומר י"ג מדות, עכ"ד. אך כתב

יסודי התורה

מס' חגיגה דף כ"ז ע"ב

מחז"ל פושעי ישראל מלאין חרטה, ומצינו עוד שאחז"ל (חגיגה ח"י). פושעי ישראל מלאין מצות. וא"כ למה נקראו פושעי ישראל אם הם מלאים חרטה ומלאים מצות. אכן החסרון שלשה הוא שהם מלאים, שלכם דממות מהחרטה ומכל דבר מצוה, וכשהם מתפללים בכונה ומורידים דמעות נדמה להם שכבר תקנו את הכל והם נחשבים לבעלי תשובה.

תורת אבות

הרה"ק רבי מנחם מענדל מוויטעפסק זי"ע שאל פעם לאברכים, מדוע אינכם שמחים, והשיבו לו, איך נשמח, הי תורה והי מצוה, ענה להם הרי אמרו חז"ל פושעי ישראל מלאים מצות כרימון וקשה אם כך מדוע הם נקראים פושעי ישראל, והתירוץ הוא שהם אינם שמחים במצוות. [ענין זה מובא במכתבי הרמ"מ מוויטעפסק זי"ע בספרו הק' פרי הארץ מכתב כ"ב עיי"ש].

וביאר זאת בעל יסוד העבודה זי"ע: דהכוונה, איך הגיע הדבר שנהיו למושעי ישראל, לפי שאינם שמחים במצוות. והיינו דכידוע נשמות ישראל הם מעולם התענוג, ואם איש יהודי מקבל תענוג ושמחה מתורה ומצוות, מוצאת נפשו חיות ומרגוע, אבל אם אינו שמח בתורה ומצוות, מחפשת נפשו תענוגים אחרים, וכך מחמת העדר השמחה בתורה ומצוות הם נהפכים למושעי ישראל.

מאמר מרדכי ח"א עמ' פ'

בדברי הגמרא האלו רואין שיכולים להיות מלא מצות כרימון ואעפ"כ פושע ישראל מתקרי, דא"כ יקשה איך יתכן לומר פושעי ישראל מלאים מצות כרימון, והלא מ"מ, אם הם מלאים מצות מ"ט קרית להו פושעי ישראל, וע"כ שאע"פ שאמת הדבר שהם מלאים מצות, מ"מ הם פושעי ישראל, והטעם מבוואר בישמח משה (פ' בראשית ופי' תולדות) שפירש מה שהמשיל מעש"ט של הרשעים לרימון ודוק, דיש הפרש בין מעש"ט של צדיקים, ובין מעש"ט של רשעים, דמעש"ט של צדיקים הם במחשבה זכה וצלולה בלתי להי' לבדו, לא כל הרשעים דאף אם עושים מעש"ט הוא אף רק להנאתו ולטובתו ובשביל איהו ועלת וכדומה, והוא מעורב בפניות וכובים וכי' והפסול מרבה על האוכל, והקליפה עיקר יותר מגוף הפרי, וזולת הפסולת והקליפה לא היו עושים המעשים ההם, והרי זה דומה לרימון דכי שקלי לנץ דרימונה (הוא הקליפה שסביבות הרימון) מית רימונה כדאיתא בברכות (דף ל"ב ע"ב), ועד"ז הם מעשיהם הטובים של הרשעים, דזולת הפסולת והקליפה אין למעש"ט שהלם שום קיום, וז"ש פושעי ישראל מלאים מצות, אבל אינו אלא כרימון, עכד"ק.

חזו"ת למסכת פ' בא

מתאמרא דהרה"ק מוה"ר ישכר בער מבעלזא זצ"ל, כי פעם כשעשה סיום על מסכת חגיגה אמר לפרש מה שאומרים בעת הסיום בסוף המסכתא, הדרן עלך חומר בקודש וסילקא לה מסכת חגיגה. וסיפר כי אחר ששרפו את הגר צדק פאטאצקי קדוש ויצאה שמתו פיסורים קשים ומרים, נתגלה בחלום הלילה לאחד מגדולי הדור שבזמנו, ואמר לו שהטעם שנגורה עליו שישתלק מן העולם ע"י ששרפו את גופו ר"ל, דכיון שגולד אצל גוים והיתה לידתו והורתו שלא בקדושה, לא הי' אפשר בידו להזדכך לגמרי כראוי כדי להגיע אל מקום מנוחתו בגן עדן, והי' מוכרח לרדת עוד הפעם לעולם הזה לזכך את גופו לגמרי, אך כיון שהשתלקו מהעולם הי' על ידי שריפת גופו, נזדכך גופו בזיכרון גמור, וכשנסתלק מן העולם גרם שמחה בשמים כמ"ש בגמרא (מו"ק כה:): רובב ערבות שש ושמח בבא אליו נפש נקי וצדיק והגיע למקום מנוחתו בגן עדן.

וזוהו הכוונה, הדרן עלך חומר בקודש, ר"ל כאשר איש ישראלי זוכה וממשיך קדושה על החומר שלו לזכך ולקדש אותה להיות חומר בקודש, וסילקא לה, אזי בשעה שהוא מסתלק מן העולם, מסכת חגיגה, הוא גורם בזה שמחה גדולה בשמים, שהקב"ה שש ושמח בבא אליו נפש נקי וצדיק כנ"ל, עכד"ק.

בשם הרה"ק מבעלזא זי"ע

צפוניו של

בית ועד לחכמים" שע"י מערכת "בית ועד לחכמים" שבצר הכוללים קרית יואל והי' למראה עיניו של הגה"צ זצ"ל קרית יואל שליט"א
להערות והארות: 845 662 4936 או ע"י הפקס: 845 781 7213

באיסור הנחת בגדים רטובים אצל האש

(א) בגדים שנרטבו במים אסור מדאורייתא להניחם נגד האש כדי לייבשם שהיו חלק מומלאכת כיבוס משום דהבגד מתכבס יותר ע"י שמתחמם המים הנבלעים בו, (ויש בזה עוד איסור דאורייתא דמבשל במים הנבלעים בו ועובר על מלאכת בישול).

(ב) א"ע שאין הבגד נשרה הרבה רק שריו מועטת ג"כ אסור להניחו נגד האש, [ולענין כשהבגד רטוב אבל אינו טופח על מנת להטפיה ע"י בהערה], וכן כשנרטב חלק קטן מן הבגד אסור להניחו נגד האש.
(ג) איסור זה הוא רק כשמניחו כשישיר די סולדת בו (ומ"מ לפעמים יש איסור לשוחט מדרבנן מטעם מראית ליכא שום איסור ומותר להניחם שם), (ואם מניחו במקום שמשער שיוכל להחזיק דיו במשך מינוט רצוף, ודאי אין מקום זה די סולדת בו, ומותר להניח שם בגד רטוב).

(ד) איסור זה הוא רק במקום שמתחמם ע"י אש או תרדלת האש (ובכלל זה הוא כלים שמתחממין ע"י כח עלעקטריק) אבל ע"י החמה אין בזה איסור [לא משום איסור מלבן ולא משום איסור בישול] אף שנעשה די סולדת בו, וע"כ מותר להניח בגדים רטובים בחצר או בפארוש"ש אפילו בשעה שהשמה מקדיר מאוז והבגדים יתחממו כשישיר די סולדת בו (ומ"מ לפעמים יש איסור לשוחט מדרבנן מטעם מראית עין שישברו שכיבס הבגדים בשבת, והחיתר ככאן הוא באופן דליכא למיחש למראית עין כגון שמניחו מקופל וכדו, וכמו שנתבאר פרטי דין זה בדברינו בהגליון דפרשת אמור ופרשת במדבר).

(ה) כתב המשנה ברוח"ל בזה הלשון: והעולם נבשלים בזה בעה"ד שמנחין בגדים להים על התנור הם לנגב ע"ל, וכן במונני יש לומר שלא להניח בגד או האנטוך רטוב אצל הסטים במקום שנעשה די סולדת, ואפי' זה הוא מלוכש עם בגדים רטובים, אסור לסמוך עצמו על הסטים באופן שהבגדים נעשים די סולדת.

(ו) וכן הוציא לקה קדרה המה מן הבלע"ף, ובדרך כלל א"א להחזיק הקדרה בידיו נחמת החממות, וע"כ לקה האנטוך ועל דה"י זה אוהו בקדרה, צריך ליהדר שיקה האנטוך שאינו רטוב, שאם האנטוך רטוב, יש בזה איסורים הנ"ל משום שנעשה די סולדת ע"י הקדרה, [ואף כשמניח האנטוך לזמן קצר שאינו נעשית די סולדת אסור אם מניחו במקום כזה שאם הי' מניח שם לזמן מוכרח הי' נעשית די סולדת בו, דהיישיון דלמא ישבח מליטלו וישתהה שם עד שיהא נעשית די סולדת בו], וכן כשמניח הקדרה על הקאנוטער, שבדרך כלל מניח תחתיו דבר המפסיק בין הקדרה והקאנוטער, יוהר שלא יניח תחתיו האנטוך רטוב.

(ז) וכן מי שיש לו האנטוך שנעשה רטוב ממה שקניחו בו הידים בליל השבת, ורוצה לשוטחו כדי שיתנגב ויכולו להשתמש עמו גם ביום השבת, אסור לשוטחו על הפערקוליעטער או על הקרא"ק פאט כדי לנגבו (אם הוא כהום שנעשה די סולדת).

(א) שריע (ס' ש"א סעיף מ"ו) מג"א (ס"ק נ"ו), - וכתב הפמ"ג (מ"ז ס"ח ש"ב) דיש חידוש באיסור ליבון, דיש אופנים דליכא איסור בישול ואף על פי כן אסור משום איסור ליבון, כגון שהבגד רטוב עם מים שלא נצטננו לגמרי ונקטין (כס"י ש"ח סעיף ט"ו) דליכא איסור בישול דאח"כ בישול אחר בישול, מ"מ כאן בבגד רטוב יש איסור נוסף משום מלאכת ליבון הובא וברבו ברעק"א (על מג"א ס"ק נ"ו) עיי"ש.
וזה שכתבנו דהאיסור בישול הוא נחמת המים הנבלעים בחוך הבגד, כ"ג מדברי הפמ"ג ורעק"א (הנ"ל וע"פ מ"ז ס"ח ש"א, וכן כ"ג פשוט בלבוש (סעיף מ"ו) והנ"ל (סעיף נ"ח) עיי"ש, והנהו כפירוש הראים (ר"ע ד"ה קל"ד) בבירור הגמ' (שבת ע"ד): גבי האי מאן דשריא סיכתא לאתונא וכו' בתר יריד"ש, ודלא כפירוש רש"י ופירוש הרמב"ם דהובא דמפרה היתר עיי"ש.
ולפי מה שכתבנו דהחיות הוא על בישול המים, יל"ע אמאי חייב מן התורה על בישול המים הא לא איכפת להי' כלל בהבישול ואינו מכין כלל לבישול זה שמכין רק לייבש הבגד, ומצאתי תירוץ נכון ע"ז בספר טל אורות (מאתרן) - ריש מלאכת אופת) שכתב [לענין סיכתא לאתונא] וז"ל ואפשר כיון שכוונתו הוא להחליף היתר הלח לאתונא לייבשו כדי שיתקשה ולא מני דלא תתביד מלאכת הבישול שיתבשל המים כדי שיתקשה היתר הלח והרי הוא כאלו נתכוין לבישול המים שאם אין בישול המים לא מתקשה אטול להכי חייב משום מבשל ע"ל הובא דבריו בשבית השבת (מלאכת מבשל ס"ק ל"ה), וא"כ ה"ה יש לומר לענינו דמכין ורוצה לייבש הבגד הרי כאלו נתכוין לבישול המים והי"ב ודוק.
(ב) מג"א (שם).

(ג) והנה ראיתי בבקצת מחארתני זמנינו שצדדו להקל מסבאר שבגד שאינו טופח ע"מ להטפיה אינו בכלל האיסור, ואין להקשות עליהם מדברי הגמ"א הנ"ל שאסור אפילו בשריי מועטת דאולי כוונתו רק כשהוא טופח ע"מ להטפיה ועדיין נקרא מועטת נגד בגד שרטוב לגמרי, אבל לפענ"ד יש להוכיח שהפוסקים לחומרא דהמרמ"ק (ס"ט ח"ב פ"ט) לומר אסור זה מאז דאיתא בגמ' (שבת ע"ד): האי מאן דשריא סיכתא לאתונא חייב משום מבשל, וע"כ ה"ה לענין בגדים שרורין במים, ועינתי בראשונים (ע"י בריאם שם) דפירשו דסיכתא הוא יתר או מקל של עץ שיש בתוכו לחלוחית [נכפי מה שכתבתי לעיל בהערה] ואי האיסור מה שהמים שבתוכו נתבשל ומסתמא עץ שיש בו לחלוחית אינו טופח ע"מ להטפיה, וכן רואין בחוש דעץ אף שרטוב היבב אינו בגדר טופח ע"מ להטפיה הרי דאיסור בישול בזה אפי' כשאינו טופח ע"מ להטפיה, וכן נראה להוכיח מדברי הפמ"ג (מ"ז ס"ח ש"י ס"ג) כ' שכתב ח"ל, דאפי' ניר חלק בלי שום משקה יש בו לחלוחית מים וסיכתא לאתונא דמא, וחצי שיעור אסור מן התורה אם אין בו שיעור משקין בבישול ע"ל, הרי שחשש אף בתם ניר שבמנו שיש בו איסור זה ופשוט ולא הי' טופח ע"מ להטפיה ואעפ"כ חשש האיסור תורה, וכן מסתבר דבשלמא לענין איסור סחיטה יש לומר דכשאנו טופח ע"מ להטפיה א"צ לחוש שיהטננו ולא שייך איסור סחיטה אלא כשיצא מים, אבל לבשל המים שבתוך הבגד יש איסור אפי' כשאנו טופח ע"מ להטפיה, וכ"כ כאן לענין בגדים רטובים שיש עוד חשש משום איסור ליבון פשוט דמשום חשש איסור ליבון אין נפק"מ אי המים הם טופח ע"מ להטפיה או לא, וע"כ הגלפנ"ד דיש לחתמין אינו טופח ע"מ להטפיה בגד רטוב נגד האש אף בגד שאינו טופח ע"מ להטפיה, ונשוב מנארין בחתם (ע"ז ה' ד"ה א') לענין ע"י דאם ליכא טופח ע"מ להטפיה דשתיק דהוא אין ושיך בו ניסוך, אבל אינו חיובי לייבש עיי"ש וכ"כ מרדכי' הפוסקים בהל' י"י (ע"י ב"ש כ"ג) ס"ק ק"ג סק"ב ודמה שיעין שם והוא דברי הת"ר בסו"ט (ס"ק ס"ג) ואף להרמב"ם שהביא הטר"ו (שם) והב"ב בס"י ק"ט נראה דחלק על התוס' בזה מ"מ לענינו מסתבר דמירי דאסור ואכמ"ל ועדיין צ"ע כ"ד.
(ד) כן מסתבר דאסור בחלק קטן יש בו איסור בישול וליבון.
(ה) מג"א (שם).
(ו) ושונוות חכמה (סימן פ' - נדפס בס"ס קיצור שריע).
(ז) מג"א (שם) - וכן פסקו האחרונים, וע"י חמד משה (ס"ק כ"ד) שנתקשה הרבה בדין זה דמה נפק"מ לענין כיבוס בין אש לחמה, וארדבה יותר מלחמים מבחמה מהאש כידוע עיי"ש, ע"י מה שתיקן ע"י בשריי אבני נזר (ס"ק ק"ג) עיי"ש.

(ח) כן הביא הפוסקים בשם מהר"ל מפרגא שאף בבלבוש בהם יש איסור זה (ע"י במלבושי יו"ט, א"ר ס"ק ע"ג, ט"א סעיף נ"ח, תר"ש ס"ק פ"ה), ואף בשאין מכין לייבש בכלי רק לחמם עצמו אצל הסטים צידד האי"ר (שם) לאיסור מכין דהוא ספ"ר.
(ט) כ"כ בשריע (ס' שייח' ס"ד) לענין מאכלים וציינו הגמ"א כאן, וכ"כ התניא (סעיף נ"ח) כאן לענין בישול בגדים רטובים עיי"ש.
(יא) וזה כמו שנתבאר בסעיף ד' דלאו דוקא אש ה"ה תולדת האש אסור.